

Grafaic na Sraithe Sóisearaí

Treoirlínte do na Measúnuithe Rangbhunaithe

An Clár Ábhar

An Réamhrá	5
Measúnuithe Rangbhunaithe: Eolas Ginearálta	5
Neamhspleáchas na scoile i leith an scoláire a ullmhú do na Measúnuithe Rangbhunaithe	6
An chaoi a dtacaíonn an scoil leis na Measúnuithe Rangbhunaithe a chur i gcrích	6
Cleachtais mheasúnaithe chuimsithigh	7
Measúnuithe Rangbhunaithe i nGrafaic	9
Measúnú Rangbhunaithe 1: Cumarsáid trí sceitseáil	10
Treoirínte don Mheasúnú Rangbhunaithe a chur i gcrích	10
Ullmhúchán	11
Measúnú Rangbhunaithe 1 a chur i gcrích	13
An leibhéal gnóthachtála a chinneadh: Cumarsáid trí sceitseáil	15
Na Gnéithe Cáilíochta	15
Na chéad chéimeanna eile	18
Cruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair	18
Torthaí ó na Measúnuithe Rangbhunaithe a thairseadh agus a thuairisciú	19
Aiseolas a úsáid	19
Toradh a cheistiú	20
Measúnú Rangbhunaithe 2: Scileanna cur i láthair grafacha	20
Treoirínte don Mheasúnú Rangbhunaithe a chur i gcrích: Taighde agus forbairt	21
Ullmhúchán	21
Measúnú Rangbhunaithe 2 a chur i gcrích	23
An leibhéal gnóthachtála a chinneadh	25
Na Gnéithe Cáilíochta	25
Na chéad chéimeanna eile	28
Cruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair	28

Torthaí ó na Measúnuithe Rangbhunaithe a thaifeadh agus a thuirisciú	29
Aiseolas a úsáid	29
Toradh a cheistiú	29
Tionscadal Choimisiún na Scrúduithe Stáit	30
Aguisín A: Teimpléad taighde an scoláire.	31
Aguisín B: Tacaíocht do bhreithiúnas an mhúinteora: Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú	
Ábhair	33
Aguisín C: Cruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair: Tuarascáil an	
Éascaitheora	38

An Réamhrá

Cuirtear ar fáil sa cháipéis seo, *Grafaic na Sraithe Sóisearaí: Treoirínite do na Measúnuithe Rangbhunaithe*:

- eolas ginearálta faoi Mheasúnuithe Rangbhunaithe
- sonraí faoi chineál agus faoi raon feidhme an Mheasúnaithe Rangbhunaithe ar a bhfuil cur síos sa tsonraíocht le haghaidh Ghrafaic na Sraithe Sóisearaí
- na Gnéithe Cáilíochta a úsáidtear chun cur síos a dhéanamh ar an leibhéal gnóthachtála i ngach Measúnú Rangbhunaithe
- treoirínite don scoil, don mhúinteoir agus don scoláire maidir leis na Measúnuithe Rangbhunaithe a chur i gcrích.

Ba chóir na treoirínite seo a úsáid leis an tsonraíocht churaclaim do Ghrafaic na Sraithe Sóisearaí agus leis an ábhar tacaíochta do mheasúnú a chuireann CNCM ar fáil ar líne, ina bhfuil tuilleadh sonraí faoin bpróiseas athbhreithnithe ar fhoghlaim agus ar mheasúnú ábhair agus faoi ghnéithe eile den mheasúnú don tsraith shóisearach a leagtar amach sna treoirínite seo.

Is féidir teacht ar an gcáipéisíocht ar fad ar <https://curriculumonline.ie/Junior-cycle/Junior-Cycle-Subjects/Graphics>. Tugtar breac-chuntas ar an measúnú don tsraith shóisearach sa Chreat don tSraith Shóisearach, 2015, atá ar fáil ar <https://www.education.ie/ga/Foilseacháin/Tuarascálacha-Beartais/Creat-don-tSraith-Shoisearach-2015.pdf>.

Measúnuithe Rangbhunaithe: Eolas Ginearálta

Is é an chaoi is fearr le cur síos a dhéanamh ar Mheasúnuithe Rangbhunaithe ná an tráth a ndéanann an múinteoir measúnú ar an scoláire leis an tasc sonrach nó na tascanna sonracha a leagtar amach sa tsonraíocht ábhair. Cuirtear i gcrích iad sa tréimhse a thugtar do Ghrafaic, .i. 200 uair an chloig ar a laghad. Leagtar amach sna treoirínite seo na Measúnuithe Rangbhunaithe agus na Gnéithe Cáilíochta, a thacaíonn le breithiúnas an mhúinteora.

Cé go bhfuil an measúnú cosúil leis an measúnú leanúnach a tharlaíonn gach lá sa rang, i gcás na Measúnuithe Rangbhunaithe taifeadtar breithiúnas an mhúinteora ar mhaithe leis an Athbhreithniú

ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, agus úsáidtear é i dtuairisciú na scoile do thuismitheoirí agus don scoláire. Ullmhaíonn an scoláire do na Measúnuithe Rangbhunaithe le linn tréimhsí ar leith sa dara agus sa tríú bliain. Ní chuirtear torthaí a bhaintear amach i dtionscadail eile, in obair baile, ná i dtrialacha a dhéanann an scoláire le linn dó a ghnáthobair ranga a dhéanamh san áireamh le tuairisceoir a bhronnadh mar chuid den Mheasúnú Rangbhunaithe.

Neamhspleáchas na scoile i leith an scoláire a ullmhú do na

Measúnuithe Rangbhunaithe

Leagtar amach sna treoirlínte seo raon roghanna le haghaidh na Measúnuithe Rangbhunaithe ionas go mbeidh siad ag teacht le riachtanais agus le dálaí áirithe an scoláire agus na scoile. Bíonn rogha topaicí agus leaganacha amach ag an scoláire agus ag an múinteoir le haghaidh na Measúnuithe Rangbhunaithe sa Ghrafaic. Cuirtear féidearthachtaí éagsúla i láthair maidir leis an gcaoi a bhféadfaí tabhairt faoi na Measúnuithe Rangbhunaithe agus iad a chur i láthair le haghaidh an mheasúnaithe chun deis a thabhairt don scoláire tabhairt faoi na rudaí a bhfuil spéis aige féin iontu agus a spreagann é. I gcás an dá Mheasúnú Rangbhunaithe, spreagtar an scoláire le húsáid a bhaint as ábhair thacaíochta éagsúla agus a chuid oibre a chur i láthair i leaganacha amach éagsúla. Laistigh de na paraiméadair a shocraítear sna treoirlínte seo, is féidir leis an scoil, leis an múinteoir agus leis an scoláire raon na dtéamaí agus na dtopaicí do na measúnuithe a shocrú go neamhspleách.

An chaoi a dtacaíonn an scoil leis na Measúnuithe Rangbhunaithe a

chur i gcrích

An chaoi a dtacaíonn an scoil leis na Measúnuithe Rangbhunaithe a chur i gcrích

Tacaíonn an scoil leis na measúnuithe a chur i gcrích ar na bealaí seo a leanas:

- a chinntiú go dtugtar *Sonraíocht Ghrafaic na Sraithe Sóisearaí na Sraithe Sóisearaí agus Grafaic na Sraithe Sóisearaí: na Treoirlínte do na Measúnuithe Rangbhunaithe* de chuid CNCM don mhúinteoir
- tacú leis an múinteoir na tuairisceoirí leibhéil a bhronnadh ar gach scoláire a thaifeadh

- taifid agus saothair a choinneáil, de réir mar is cuí, chun críche na gcruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair
- na treoirlínte do na cruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair a chur i bhfeidhm
- cleachtais mheasúnaithe chuimsithigh a chur i bhfeidhm agus a chinntiú go mbeidh fáil ag gach scoláire ar an measúnú
- torthaí na Measúnuithe Rangbhunaithe a thuairisciú don scoláire agus dá thuismitheoirí/chaomhnóirí mar chuid de nósanna imeachta tuairiscithe leanúnacha na scoile agus trí Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí.

Tá tuilleadh eolais le fáil ar <https://www.ncca.ie/ga/an-tsraith-shóisearach/measúnú-agus-tuairisciú>.

D'fhonn aiseolas a chur ar fáil don scoláire agus é i mbun an mheasúnaithe, ba chóir breathnú ar an bpróiseas leis na Measúnuithe Rangbhunaithe a chur i gcrích mar chuid den phróiseas teagaisc agus foghlama, agus ní chun críche measúnú amháin. Tá sé i gceist go dtabharfadh an múinteoir treoir agus tacaíocht don scoláire agus go ndéanfadh sé maoirseacht air ó thús deireadh an phróisis.

D'fhéadfadh sé go mbeadh i gceist le tacaíocht:

- riachtanais an taisc a shoiléiriú
- samplaí anótáilte d'obair scoláirí a úsáid le brí agus le léirmhíniú na nGnéithe Cáilíochta a shoiléiriú don scoláire
- treoracha a chur ar fáil go rialta agus go straitéiseach le críochnú tráthúil na mheasúnuithe a éascú
- tacaíocht a chur ar fáil do scoláire ar bith a bhfuil riachtanais speisialta oideachais aige

Tabhair faoi deara nach féidir glacadh ach le hobair an scoláire féin lena mheas sa Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí.

Cleachtais mheasúnaithe chuimsithigh

Éascaíonn an scoil cleachtais mheasúnaithe chuimsithigh, mar chuid de mheasúnú leanúnach nó mar Mheasúnuithe Rangbhunaithe. Sa chás go meastar i scoil go bhfuil sainriachtanas fisiciúil nó foghlama ag scoláire, is féidir tacaíochtaí réasúnta a chur i bhfeidhm chun tionchar an mhíchumais ar fheidhmiú an scoláire i Measúnuithe Rangbhunaithe a laghdú, a oiread agus is féidir. Ba chóir go mbeadh na

tacaíochtaí sin, m.sh. an tacaíocht a thugann cúntóir riachtanas speisialta nó tacaíocht teicneolaíochtaí cúntacha, ag teacht leis na socruithe a chuir an scoil i bhfeidhm chun tacú le foghlaim an scoláire i rith na scoilbhliana.

Measúnuithe Rangbhunaithe i nGrafaic

Is ann do dhá Mheasúnú Rangbhunaithe sa Ghrafaic. Déantar iad a mheasúnú ar leibhéal comónta. Baineann siad leis na torthaí foghlama agus tugann an scoláire fúthu laistigh de thréimhse shonraithe ama le linn am teagmhála ranga de réir amchlár náisiúnta (arna chur in iúl ag CNCM) i rith an fhéilire scoile. Cuirfear an tráthchlár seo le haghaidh na Measúnuithe Rangbhunaithe le haghaidh gach ábhair ar fáil gach bliain ar www.ncca.ie/ga/an-tsraith-shóisearach agus www.curriculumonline.ie/Junior-cycle. Tugtar breac-chuntas ar na Measúnuithe Rangbhunaithe agus an sceideal tásach le haghaidh na Grafaice i dTábla 1 thíos.

Measúnuithe Rangbhunaithe	Leagan amach	Ullmhúchán an scoláire
Cumarsáid trí sceitseáil	<p>a smaointe a chur in iúl go grafach le teicnící sceitseála 2T agus/nó 3T</p> <p>Is féidir an fhreagairt a chur i láthair i réimse leathan leaganacha amach</p> <p>Is féidir le scoláirí comhoibriú le chéile, ach ní mór do gach scoláire píosa oibre aonair a chur i láthair</p>	I rith trí seachtaine ar a mhéad, le tacaíocht/treoir ón múinteoir
Scileanna cur i láthair grafacha ¹²³	<p>Taighde a bhaineann le réimse an tionscadail CSS</p> <p>Ní mór don scoláire píosa oibre a chur i láthair ar bhonn aonair</p> <p>Is féidir an fhreagairt a chur i láthair i réimse leathan leaganacha amach</p>	I rith trí seachtaine ar a mhéad, le tacaíocht/treoir ón múinteoir

Tábla 1: Measúnuithe Rangbhunaithe le haghaidh Grafaice

Measúnú Rangbhunaithe 1: Cumarsáid trí sceitseáil

Tabharfaidh **Cumarsáid trí sceitseáil** deis don scoláire tabhairt faoi thaithí foghlama phraiticiúil agus bharántúil a thugann deis dó a chuid scileanna a fhorbairt le bheith inniúil ar chumarsáid trí sceitseáil. Iarrfar ar an scoláire téama spreagthach a roghnú chun a smaointe a chur in iúl go grafach le teicnící sceitseála 2T agus/nó 3T. Comhaontaítear an téama idir an scoláire agus an múinteoir agus d'fhéadfadh baint a bheith aige leis an scoláire ina aonair nó d'fhéadfadh sé a bheith leathan imleor chun ligean don rang iomlán freagairt air le freagairtí éagsúla. Is féidir samplaí de na téamaí spreagthacha a fháil ar lch 14.

Beag beann ar théama an spreagtha a roghnaíonn an scoláire chun freagairt air, ba cheart go gcuirfí a fhreagairt chun feidhme ar na bealaí seo a leanas:

- taighde ar smaointe
- coincheapa geoiméadracha
- léiriú sceitseála
- a Mheasúnú Rangbhunaithe a chur in iúl.

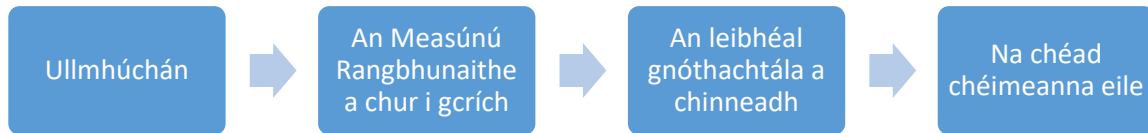
Mar chuid dá thaisceadh deiridh, agus na bealaí thuas á n-úsáid, cuirfidh an scoláire an Measúnú Rangbhunaithe i láthair i bhformáid oiriúnach, rud a dhéanfar a chinneadh i gcomhaontú leis an múinteoir, lena ndéantar obair an scoláire a thaifeadadh ar feadh an Mheasúnaithe Rangbhunaithe.

Beidh na torthaí foghlama ar a ndéanfar measúnú ag brath, a bheag nó a mhór, ar an topaic a roghnófar agus ar na meáin ina gcuirfear an obair i láthair.

Treoiríníte don Mheasúnú Rangbhunaithe a chur i

gcrích

Leagtar amach i bhFíor 1 an próiseas a bhaineann le Measúnú Rangbhunaithe a dhéanamh. Is é aidhm an phróisis seo treoir a thabhairt don mhúinteoir de réir mar a thacaíonn sé lena scoláire a Mheasúnuithe Rangbhunaithe a chur i gcrích.

Fíor 1 An Próiseas a bhaineann le Measúnú Rangbhunaithe a dhéanamh: Córais rialaithe a chur i bhfeidhm i gcomhthéacs áitiúil a fhiosrú

Ullmhúchán

Ullmhúchán an scoláire

Don Mheasúnú Rangbhunaithe seo, ba chóir go mbeadh roinnt eolais, tuisceana agus scileanna forbartha ag an scoláire thar na trí shnáithe staidéir sa Ghrafaic sula dtugann sé faoi **Cumarsáid trí sceitseáil**. Mar chuid den teagasc, den fhoghlaim agus de mheasúnú na dtorthaí foghlama do Ghrafaic, a bhíonn ar bun go leanúnach, ba chóir go mbeadh deiseanna ag an scoláire triail a bhaint as teicnící sceitseála mar aon le taithí ar thaighde a dhéanamh ar smaointe a chabhróidh leis tabhairt go fónta faoi **Cumarsáid trí sceitseáil**. Nuair a thagann deiseanna chun cinn, ba chóir a fhiosracht a chothú chun topaicí agus smaointe a bhfuil spéis aige iontu a fhiosrú agus ba chóir é a spreagadh le naisc ábhartha a shainaithint idir an fhoghlaim sa rang agus an gnáthshaol. Rachaidh taithí dá leithéid chun tairbhe dó agus é ag dul i ngleic le **Cumarsáid trí sceitseáil** ag leibhéal atá oiriúnach dá aois agus dá chéim foghlama.

Cuireann an Measúnú Rangbhunaithe seo fiosracht agus rannpháirtíocht an scoláire chun cinn nuair a dhéanann an scoláire:

- spreagadh a fháil chun a thimpeallacht a fhiosrú le haghaidh samplaí de choincheapa geoiméadracha
- téama spreagthach ar a ndíreoidh a fhreagairt a shainaithint agus a roghnú
- an leagan amach (na leaganacha amach) ina gcuirfear an fhreagairt i láthair a roghnú
- réimse leathan foinsí meán a mheas chun a chinntiú go ndéantar taighde agus breithniú ar réimse níos leithne dearcthaí
- comhoibriú trí phlé agus fiosrú na smaointe ar a ndearnadh taighde.

Cé go bhfuil an Measúnú Rangbhunaithe suimitheach, tá luach foirmitheach aige agus ba chóir é a úsáid mar uirlis chun aiseolas a thabhairt don scoláire, do thuismitheoirí agus don mhúinteoir ar dhul chun cinn agus ar fhoghlaim an scoláire. Ag pointe iomchuí san fhoghlaim, ba chóir go mbeadh cur amach ag an scoláire ar na Gnéithe Cáilíochta a úsáidfear le cáilíocht a chuid oibre a mheas.

Ullmhúchán an mhúinteora

Ba chóir pleanáil le haghaidh teagaisc, foghlama agus measúnú eolas, tuiscint, scileanna agus luachanna an scoláire a fhorbairt de réir a chéile thar réimse torthaí foghlama na sonraíochta roimh an Measúnú Rangbhunaithe agus fad is a chuirtear i gcrích é. Ba chóir don mhúinteoir treoir agus tacaíocht a thabhairt don scoláire agus é ag cur an Measúnú Rangbhunaithe, Cumarsáid trí sceitseáil i gcrích, agus ba chóir dó an scoláire a chumasú agus a stiúradh.

Nuair is féidir, moltar go bpléadh an múinteoir an Measúnú Rangbhunaithe le comhghleacaithe, agus go bpleanálfadh sé aon teagasc agus foghlaim a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil. Moltar don mhúinteoir an scoláire a éascú chun an bhaint atá ag an méid atá á fhoghlaim aige leis an ngnáthshaol a fheiceáil. Moltar cur chuige neamhlíneach i leith torthaí foghlama agus snáitheanna i sonraíocht na Grafaice. Tabharfaidh sé sin deis don scoláire idirghníomhaíochtaí, idirnaisc agus impleachtaí sna réimsí difriúla staidéir a fheiceáil. D'fhonn ullmhú don Mheasúnú Rangbhunaithe, ba chóir don mhúinteoir eolas a chur ar na cáipéisí seo a leanas atá ar fáil ar www.curriculumonline.ie:

- *Sonraíocht Ghrafaic na Sraithe Sóisearaí*
- *Grafaic na Sraithe Sóisearaí: Treoirlínte do na Measúnuithe Rangbhunaithe*
- samplaí anótáilte de shaothar scoláirí
- measúnú agus Tuairisciú sa tSraith Shóisearach (<https://www.ncca.ie/ga/an-tsraith-shóisearach/measúnú-agus-tuairisciú>).

Measúnú Rangbhunaithe 1 a chur i gcrích

Cuirfear **Cumarsáid trí sceitseáil** i gcrích i dtréimhse trí seachtaine. Sa Mheasúnú Rangbhunaithe seo rachaidh an scoláire i ngleic le ceithre réimse gníomhaíochta, agus cuirfidh sé freagairt isteach ina leith, a chabhróidh leis a chuid fianaise ar fhoghlaim agus ar ghnóthachtáil a ghiniúint:

1. taighde ar smaointe
2. coincheapa geoiméadracha
3. léiriú sceitseála
4. a Mheasúnú Rangbhunaithe a chur in iúl.

1. Taighde ar smaointe

Nuair a chinneann an scoláire agus an múinteoir ar théama an spreagtha don Mheasúnú Rangbhunaithe, ba cheart don scoláire a idé nó idéanna a shainiú trí thobsmainteoireacht a dhéanamh ar eochairfhocail, ar fhrásaí agus ar phíosaí faisnéise eile a bheidh ina gcuidiú lena chuid taighde. Is féidir téama an spreagtha a chur i gceist nó i ráiteas, agus tá sampla den dóigh inar féidir iad sin a fhoirmiú le fáil thíos:

- Suaitheantas nua a dhearadh don scoil
- Gabhdán oiriúnach le haghaidh athchúrsála sa seomra ranga
- Buidéil uisce atá oiriúnach do thaisteal ar rothar
- Lógó do do ghrúpa ranga
- Cupán óil in-athúsáide
- Seastán chun gléas móibíleach a choinneáil agus é á luchtú

Ní liosta uileghabhálach é seo, níl ann ach samplaí den mhéid a d'fhéadfaí a roghnú.

Iarrfar ar gach scoláire a théama spreagthach a thaighde chun cuidiú leis freagairt a ghiniúint don taisceadh deiridh. Spreagtar an scoláire chun sonraí agus faisnéis a bhailiú ó fhoinsí difriúla. Caithfidh gach scoláire aonair a thaighde allamuigh (taighde príomhúil) féin agus/nó roinnt taighde deisce (taighde tánaisteach) a dhéanamh. Cuirtear roinnt ceannteideal féideartha ar fáil in Aguisín A ar féidir leis an scoláire iad a chur san áireamh ina thaisceadh deiridh. Tá sé tábhachtach do gach scoláire taifead a choinneáil ar fhoinsé/fhoinsí an eolais ar fad a bhaileofar lena chinntiú go bhféadfar a n-iontaofacht agus a gcáilíocht a mheas, agus gur féidir tagairt a dhéanamh do na foinsí sin sa tasc. Ba chóir é a spreagadh chun cuardach éifeachtach a dhéanamh ar ábhar, agus é a mheas agus a shintéisiú.

2. Coincheapa geoiméadracha

Nuair a dhéanfar réiteach a fhoirmiú maidir lena théama spreagthach, ba cheart don scoláire príomh-choincheapa geoiméadracha ábhartha a shainaithint atá i láthair ina réiteach. Ba cheart an scoláire a spreagadh chun turgnamh a dhéanamh d'fhonn léiriú na gcoincheap geoiméadrach a fhorbairt trí sceitseáil sula bhforbraíonn sé a thaisceadh deiridh. Mar chuid dá thaisceadh deiridh, ba cheart go mbeadh an scoláire in ann na coincheapa geoiméadracha a chur in iúl atá i láthair ina réiteach.

3. Léiriú sceitseála

Iarrfar ar an scoláire léiriú déthoiseach nó tríthoiseach, nó an dá rud araon, a fhorbairt ar a réiteach. Ba cheart go mbeadh an léiriú cionroinnte go cruinn agus go dtairgtear físeach soiléir leis ar a fhreagairt ar a théama. Is féidir leis an scoláire a sceitse nó sceitsí a léiriú agus aon uirlisí líníochta ar bith á n-úsáid dá Mheasúnú Rangbhunaithe.

4. A Mheasúnú Rangbhunaithe a chur in iúl.

Cuirfidh gach scoláire a fhreagairt i láthair mar a thaisceadh deiridh. Ba cheart an fhreagairt a chur i láthair d'fhonn tuiscint phearsanta a thaispeáint ar choincheapa geoiméadracha a léiriú i dtéarmaí freagartha. Ba cheart go spreagfaí an scoláire an fhaisnéis a shainaithint lena gcuirtear a chuid oibre in iúl ar an mbealach is fearr agus an meán is oiriúnaí trína gcuirfear i láthair í a roghnú.

Fianaise ar fhoghlaim

Iarrtar ar an scoláire a Mheasúnú Rangbhunaithe a thaifeadadh agus aon fhormaid á húsáid atá iomchuí chun a réiteach a chur i láthair. Mar chuid den taisceadh deiridh, ba cheart go mbeadh an méid a leanas infheicthe:

- Fianaise ar an taighde ar idéanna a rinne an scoláire
- Coincheapa geoiméadracha sainaitheanta
- An léiriú (léirithe) déthoiseach(a) nó tríthoiseach(a) a sceitseáladh

Is féidir aon obair a ghabhann leis an léiriú nó léirithe a sceitseáladh a chur i láthair in aon fhormaid oiriúnach Mar shampla:

- I scríbhinn, amhail tuarascáil
- I bhfoirm dhigiteach, amhail blog, físeán nó cur i láthair le sleamhnáin
- I bhfoirm amhairc, amhail cur i láthair grafach nó taispeántas
- I bhfoirm fuaime, amhail podchraoladh nó guthú

Ní liosta uileghabhálach é seo, níl ann ach samplaí den mhéid a d'fhéadfaí a roghnú.

An leibhéal gnóthachtála a chinneadh: Cumarsáid trí sceitseáil

Na Gnéithe Cáilíochta

Is ann do cheithre thuarisceoir leibhéil gnóthachtála do gach Measúnú Rangbhunaithe: *Thar barr ar fad, Os cionn na n-ionchas, Ag teacht leis na hionchais, agus Níor chomhlíon na hionchais go fóill.* Meastar go dtagann an obair ar fad a chuirtear isteach le ceann de na ceithre thuarisceoir sin.

Úsáideann an múinteoir na Gnéithe Cáilíochta, a leagtar amach sna treoirlínte seo, leis an leibhéal gnóthachtála a mheas i ngach Measúnú Rangbhunaithe.

Agus na Gnéithe Cáilíochta á n-úsáid ag an múinteoir le leibhéal gnóthachtála an scoláire a mheas sa Mheasúnú Rangbhunaithe, úsáideann sé breithiúnas ‘ar an iomlán’. Ba chóir don mhúinteoir na Gnéithe Cáilíochta a léamh (ag tosú le Níor chomhlíon na hionchais go fóill) go dtí go dtagann sé ar an tuairisceoir is fearr a dhéanann cur síos ar an saothar atá á mheas. Cé gur chóir a thabhairt faoi deara nach dtugann aon tuairisceoir gnóthachtáil gan locht le fios, ba chóir go mbeadh an fhianaise ar an obair nuair a bhronntar Thar barr ar fad an-ghar do na critéir uile don leibhéal sin sna Gnéithe Cáilíochta. Nuair nach bhfuil sé an-soiléir cén tuairisceoir cáilíochta ba chóir a úsáid, ní mór don mhúinteoir breithiúnas a dhéanamh de réir na fianaise ó obair an scoláire le teacht ar an tuairisceoir is fearr a oireann d’obair an scoláire ar an iomlán. Cuireann cur chuige ‘na rogha is oiriúnaí’ ar chumas an mhúinteora an tuairisceoir is fearr a dhéanann cur síos ‘ar an iomlán’ ar an saothar atá á mheas a roghnú.

Níor chóir don mhúinteoir talamh slán a dhéanamh de go mbeadh torthaí grúpa scoláirí ag teacht le haon phatrún dáileacháin ar leith, de bharr nach ndéantar an obair a mheas ach amháin trí thagairt do na Gnéithe Cáilíochta seachas don chaoi ar éirigh leis na scoláirí eile. Tacaíonn samplaí anótáilte de shaothar scoláirí a fhoilsítear ar <https://curriculumonline.ie/Junior-cycle/Junior-Cycle-Subjects/Graphics> le breithiúnais an mhúinteora faoi chaighdeán shaothar an scoláire, agus é d’aidhm leo comhthuiscint a bhaint amach ar chaighdeán agus ar ionchais; tacaíonn na gnéithe cáilíochta sna treoirlínte leo freisin chomh maith le comhoibriú agus plé le comhghleacaithe i rith na gcruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair.

Na Gnéithe Cáilíochta: Cumarsáid trí sceitseáil

Thar barr ar fad

Saothar ina léirítear na Gnéithe sin ar chaighdeán an-ard. Cé nach gá don obair a bheith gan locht ar fad, tá níos mó láidreachtaí ná lochtanna ag baint leis an saothar, agus níl i gceist leis na lochtanna ach lochtanna beaga. Is éasca don scoláire moltaí le haghaidh feabhsúcháin a chur i bhfeidhm.

- Forbraíodh an obair a cuireadh isteach ag baint úsáid as modh taighde éifeachtach le réimse foinsí agus mar thoradh, tá tuiscint chuimsithí ar an téama spreagthach.
- Léiríodh leis an obair a cuireadh isteach tuiscint shármhaith ar choincheapa geoiméadracha agus ar a n-úsáid.
- Baineadh úsáid shármhaith as léirithe déthoiseacha nó tríthoiseacha sa réiteach.
- Tá cur i láthair an réitigh ar chaighdeán sármhaith; úsáideadh meán ard-éifeachtach lena raibh deis machnamh criticiúil a dhéanamh ar an bhfaisnéis lena gcuirtear an tasc in iúl ar an mbealach is fearr.

Os cionn na n-ionchas

Saothar ina léirítear na Gnéithe sin go han-mhaith. Léiríonn an scoláire tuiscint shoiléir ar an gcaoi le gach réimse den tasc a chur i gcrích. D'fhéadfadh sé go dtabharfaí aiseolas gur gá tuilleadh airde a dhíriú ar ghné áirithe den saothar nó tuilleadh snasa a chur uirthi, ach tá sé ar ardchaighdeán ar an iomlán.

- Forbraíodh an obair a cuireadh isteach ag baint úsáid as modh taighde éifeachtach agus mar thoradh, tá tuiscint dhomhain ar an téama spreagthach.
- Léiríodh leis an obair a cuireadh isteach tuiscint an-mhaith ar choincheapa geoiméadracha agus baineadh úsáid mhaith astu.
- Baineadh úsáid an-mhaith as léirithe déthoiseacha nó tríthoiseacha sa réiteach.
- Cuireadh an réiteach i láthair ar chaighdeán an-ard, agus meán éifeachtach á úsáid, le machnamh cúramach ar an bhfaisnéis lena gcuirtear an tasc in iúl go cruinn.

Ag teacht leis na hionchais

Saothar ina léirítear formhór na nGnéithe sin go maith. Léiríonn sé go raibh tuiscint mhaith ag an scoláire ar an tasc a bhí le déanamh agus tá sé saor ó aon locht suntasach. D'fhéadfadh sé go gcuirfeadh an t-aiseolas in iúl gur gá tuilleadh airde a dhíriú ar réimsí áirithe nó gur gá iad a cheartú, ach tá an obair idir inniúil agus chruinn den chuid is mó.

- Forbraíodh an obair a cuireadh isteach ag baint úsáid as modh taighde iomchuí agus mar thoradh, tá tuiscint éigin ar an téama spreagthach .
- Léiríodh leis an obair a cuireadh isteach tuiscint mhaith ar choincheapa geoiméadracha agus baineadh úsáid mhaith astu.
- Baineadh úsáid mhaith as léirithe déthoiseacha nó tríthoiseacha sa réiteach.
- Cuireadh an réiteach i láthair go maith, agus meán iomchuí á úsáid, le machnamh cúramach ar an bhfaisnéis a chuirfeadh in iúl chun an tasc a thaispeáint ar an mbealach is fearr

Níor chomhlíon na hionchais go fóill

Saothar nach gcomhlíonann riachtanais an Mheasúnaithe Rangbhunaithe ná na nGnéithe a bhaineann leis. B'fhéidir go ndearna an scoláire iarracht mhaith, ach níor thuig sé a raibh i gceist leis an tasc i ndáiríre nó tá sé curtha ó mhaith ag botúin nach beag. Tarraingeoidh an t-aiseolas aird ar na dearmaid bhunúsacha ar gá iad a chur ina gceart.

- Forbraíodh an obair a cuireadh ag baint úsáid as modh taighde neamhéifeachtach agus mar thoradh, tá easpa tuisceana ar an téama spreagthach.
- Léiríodh leis an obair a cuireadh isteach beagán tuisceana nó gan tuiscint ar bith ar choincheapa geoiméadracha agus níor baineadh ach beagán úsáide astu.
- Is beag úsáid nó níor baineadh úsáid ar bith as léirithe déthoiseacha nó tríthoiseacha sa réiteach.
- Cuireadh an réiteach i láthair i bhformáid neamhoiriúnach agus mar thoradh air sin cuireadh an Measúnú Rangbhunaithe in iúl go neamhéifeachtach.

Cuirfear na Gnéithe Cáilíochta seo i bhfeidhm ar shamplaí barántúla d’obair scoláirí. Ag eascairt ón bpróiseas seo:

- d’fheadfaí leasuithe a dhéanamh ar na Gnéithe Cáilíochta
- foilseofar Gnéithe Cáilíochta leasaithe, mar is cuí, sna treoirlínte measúnaithe
- foilseofar samplaí anótáilte d’obair scoláirí ar www.curriculumonline.ie

Na chéad chéimeanna eile

Cruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair

Gheobhaidh comhaltaí foirne comhthuiscint ar chaighdeán na sraithe sóisearaí trí phlé gairmiúil a dhéanamh sna cruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, áit a dtabharfaidh na comhaltaí foirne a samplaí féin d’obair scoláirí isteach agus a gcuirfidh siad a mbreithiúnais i gcomparáid le breithiúnais comhghleacaithe eile, agus le samplaí anótáilte d’obair scoláirí arna gcur ar fáil ag CNCM. Le himeacht ama, is mar thoradh ar an bpróiseas sin a gheofar tuiscint níos fearr ar na caighdeáin agus a chinnteofar go ndéantar feidhmíocht scoláirí a mheas ar bhonn comhsheasmhach.

Baileofar/taifeadfar samplaí de **Cumarsáid trí sceitseáil** de chuid na scoláirí i gcomhair plé ag na cruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair. Mar chuid den ullmhúchán don chruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, sainaitheoidh gach múinteoir sampla amháin d’obair scoláire le haghaidh gach tuairisceora, nuair is féidir, agus beidh siad sin ar fáil lena bplé ag an gcruinniú. Féadfar aon fhearas taifeadta fuaime nó closamhairc atá ar fáil sa scoil, ar nós táibléid, fón póca, ríomhaire glúine nó físcemara, a úsáid chun na críche sin. Ba chóir fearas scoile seachas fearas pearsanta a úsáid. Ba chóir aird a thabhairt ar threoirlínte cosanta leanaí fad is

atá an tairfeadh ar siúl agus go mbeadh sé ag teacht le beartas úsáide inghlactha agus cosanta sonraí na scoile. [Ní bhaineann sé seo ach leis na hábhair ina dtairfeadh na scoláirí]

Is féidir teacht ar a thuilleadh sonraí faoin gcruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair a bhainistiú agus faoi pháirt a ghlacadh ann san Aguisín agus ar líne ar <https://www.ncca.ie/ga/an-tsraith-shóisearach/measúnú-agus-tuairisciú/cruinnithe-afmá>

Torthaí ó na Measúnuithe Rangbhunaithe a thairfeadh agus a thairisciú

Tar éis an Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair déanfaidh gach múinteoir athmhachnamh ar bhreithiúnas ar obair a scoláire bunaithe ar thorthaí an chruinnithe agus, nuair is gá, déanfaidh sé na hathruithe cuí chun an leibhéal gnóthachtála a bronnadh ar an saothar ar an gcéad dul síos a chur ina cheart. Úsáidtear na Tuairisceoirí a bhronntar chun dul chun cinn agus gnóthachtáil a thairisciú do thuismitheoirí agus don scoláire mar chuid de nósanna imeachta leanúnacha thairiscithe na scoile agus trí Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí.

Sa chás nach gcuireann scoláire aon obair isteach dá Mheasúnú Rangbhunaithe, ní féidir thairisceoir a bhronnadh, toisc nach féidir obair a phlé i gcomparáid leis na Gnéithe Cáilíochta. Sa chás sin, ba chóir ‘Neamhthairiscithe’ a roghnú nuair atá torthaí á gcur isteach i bPróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí. Tá tuilleadh eolais faoi thairisceoirí an Mheasúnaithe Rangbhunaithe a thairisciú do Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí ar fáil ón Roinn Oideachais agus Scileanna ar: <https://www.education.ie/ga/Scoileanna-Coláistí/Seirbhísí/Tuairisceáin/An-Tionscadal-Bunachar-Sonraí-ar-Líne-d’Iar-Bhunscoileanna-P-POD-/P-POD.html>

Aiseolas a úsáid

Céim rithábhachtach is ea aiseolas éifeachtach a chur ar fáil i dtaobh **Cumarsáid trí sceitseáil** a úsáid le tacú leis an bhfoghlaim. Cuirfeadh an scoláire ar an eolas faoin Tuairisceoir a bronnadh air díreach tar éis torthaí an chruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair a phríoiseáil. Bíodh sin mar atá, bíonn níos mó i gceist leis an aiseolas ná an Tuairisceoir a bronnadh ar an scoláire a chur

in iúl dó. Féadtar aiseolas ar láidreachtaí obair an scoláire, agus ar réimsí ar gá iad a fheabhsú, a úsáid le tacú leis an bhfoghlaim amach anseo. Tá tuilleadh eolais faoi aiseolas a úsáid le fáil ag <https://www.ncca.ie/ga/an-tsraith-shóisearach/measúnú-agus-tuairisciú/díriú-ar-an-bhfoghlaim>.

Toradh a cheistiú

Is í an scoil a dhéanfaidh plé le ceisteanna i ndáil leis na Tuairisceoirí a bhronntar ar Mheasúnuithe Rangbhunaithe, nuair a thagann a leithéid chun cinn.

Measúnú Rangbhunaithe 2: Scileanna cur i láthair grafacha

Trí **Scileanna cur i láthair grafacha** cuirtear deiseanna ar fáil don scoláire scileanna a fhorbairt agus a thaispeáint a bhaineann le taighde agus iniúchadh a dhéanamh ar an réimse ina mbeidh an tionscadal suite agus a dtorthaí a chur i láthair go grafach trí aon mheáin ghrafacha oiriúnacha. Athrófar an réimse gach bliain agus tagann sé as an tionscadal a dhéanfaidh an scoláire an bhliain acadúil chéanna. Forbróidh Coimisiún na Scrúduithe Stáit an réimse agus eiseoidh CNCM é ar líne trí www.curriculumonline.ie.

Féadfaidh an scoláire an Measúnú Rangbhunaithe a chur i láthair go grafach trí aon mheáin oiriúnacha ar bith lena ndéantar a fhreagairt a thaifeadadh agus a chur in iúl ar an mbealach is fearr. Chun cuidiú lena chur chuige a struchtúrú maidir leis an Measúnú Rangbhunaithe, ba cheart don scoláire a chuid oibre a dhíriú ar na bealaí seo a leanas:

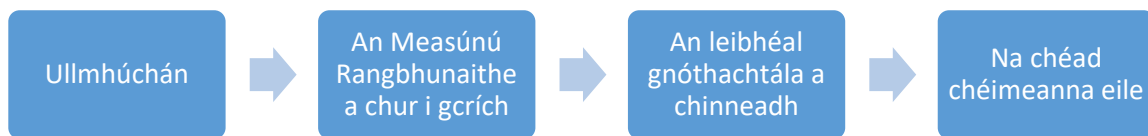
- taighde agus anailís
- coincheapa a chur i gcomparáid
- cur i láthair grafach.

Beidh na torthaí foghlama ar a ndéanfar measúnú ag brath, a bheag nó a mhór, ar an topaic a roghnófar agus ar na meáin ina gcuirfear an obair i láthair.

Treoirlínte don Mheasúnú Rangbhunaithe a chur i

gcrích: Taighde agus forbairt

Leagtar amach i bhFíor 2 an próiseas a bhaineann le Measúnú Rangbhunaithe a dhéanamh. Is é aidhm an phróisis seo treoir a thabhairt don mhúinteoir de réir mar a thacaíonn sé lena scoláire a Mheasúnuithe Rangbhunaithe a chur i gcrích.

Fíor 2 An Próiseas a bhaineann le Measúnú Rangbhunaithe a dhéanamh: Taighde agus forbairt

Ullmhúchán

Ullmhúchán an scoláire

Cé go bhfuil **Scileanna cur i láthair grafacha¹²³** dírithe ar thaighde a dhéanamh agus ar chur i láthair grafach, ba chóir go mbeadh dóthain eolais, scileanna, luachanna agus tuisceana forbartha ag an scoláire chun an dara Measúnú Rangbhunaithe a dhéanamh. Mar chuid den teagasc, den fhoghlaim agus de mheasúnú na dtorthaí foghlama do Ghrafaic, a bhíonn ar bun go leanúnach, ba chóir go mbeadh a scileanna taighde forbartha ag an scoláire chun a chur ar a chumas iniúchadh a dhéanamh go héifeachtach a chabhróidh le bonn eolais a chur faoin tionscadal a dhéanfaidh sé go luath.

Cé go bhfuil an Measúnú Rangbhunaithe suimitheach, tá luach foirmitheach aige agus ba chóir é a úsáid mar uirlis chun aiseolas a thabhairt don scoláire, do thuismitheoirí agus don mhúinteoir ar dhul

chun cinn agus ar fhoghlaim an scoláire. Ag pointe iomchuí san fhoghlaim, ba chóir go mbeadh cur amach ag an scoláire ar na Gnéithe Cáilíochta a úsáidfear le cáilíocht a chuid oibre a mheas.

Ullmhúchán an mhúinteora

Ba chóir pleanáil le haghaidh teagaisc, foghlama agus measúnú eolas, tuiscint, scileanna agus luachanna an scoláire a fhorbairt de réir a chéile thar réimse torthaí foghlama na sonraíochta roimh an Measúnú Rangbhunaithe agus fad is a chuirtear i gcrích é. Ba chóir don mhúinteoir treoir, tacaíocht agus aiseolas a thabhairt don scoláire agus é ag cur an Measúnú Rangbhunaithe, **Scileanna cur i láthair grafacha**¹²³ i gcrích, agus ba chóir dó an scoláire a chumasú agus a stiúradh.

Nuair is féidir, moltar go bpléadh an múinteoir an Measúnú Rangbhunaithe le comhghleacaithe, agus go bpleanálfaidh sé aon teagasc agus foghlaim a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil. Moltar don mhúinteoir an scoláire a éascú chun an bhaint atá ag an méid atá á fhoghlaim aige leis an ngnáthshaol a fheiceáil. Moltar cur chuige neamhlíneach i leith torthaí foghlama agus snáitheanna i sonraíocht na Grafaice. Tabharfaidh sé sin deis don scoláire idirghníomhaíochtaí, idirnaisc agus impleachtaí sna réimsí difriúla staidéir a fheiceáil. D'fhonn ullmhú don Mheasúnú Rangbhunaithe, ba chóir don mhúinteoir eolas a chur ar na cáipéisí seo a leanas atá ar fáil ar www.curriculumonline.ie:

- *Sonraíocht Ghrafaic na Sraithe Sóisearaí*
- *Grafaic na Sraithe Sóisearaí: Treoirlínte do na Measúnuithe Rangbhunaithe*
- samplaí anótáilte de shaothar scoláirí
- measúnú agus Tuairisciú sa tSraith Shóisearach (<https://www.ncca.ie/ga/an-tsraith-shóisearach/measúnú-agus-tuairisciú>).

Measúnú Rangbhunaithe 2 a chur i gcrích

Cuirfear **Scileanna cur i láthair grafacha¹²³** i gcrích i dtréimhse trí seachtaine. Sa Mheasúnú Rangbhunaithe seo rachaidh an scoláire i ngleic le trí réimse gníomhaíochta, agus déanfaidh sé taifeadadh orthu, a chabhróidh leis a chuid fianaise ar fhoghlaim agus ar ghnóthachtáil a ghiniúint:

1. taighde agus anailís
2. Coincheapa a fhiosrú
3. cur i láthair grafach.

1. Taighde agus anailís

Agus an Measúnú Rangbhunaithe á chur i gcrích, dírtear ar scileanna taighde an scoláire a fhorbairt i réimse dualgais. Ba cheart don scoláire a idé nó idéanna a shainiú trí thobsmainteoireacht a dhéanamh ar eochairfhocail, ar fhrásaí agus ar phíosaí faisnéise eile a bheidh ina gcuidiú lena chuid taighde. Beidh ar gach scoláire sonraí agus faisnéis a bhailiú ó fhoinsí difriúla ar mhaithe le taighde a dhéanamh ar réimse an tionscadail. Caithfidh gach scoláire aonair a thaighde allamuigh (taighde príomhúil) féin agus/nó roinnt taighde deisce (taighde tánaisteach) a dhéanamh. Cuirtear roinnt ceanteideal féideartha ar fáil in Aguisín C ar féidir leis an scoláire iad a chur san áireamh ina fhreagairt. Tá sé tábhachtach do gach scoláire taifead a choinneáil ar fhoinse/fhoinsí an eolais ar fad a bhaileofar lena chinntiú go bhféadfar a n-iontaofacht agus a gcáilíocht a mheas, agus gur féidir tagairt a dhéanamh do na foinsí sin sa tasc. Ba chóir é a spreagadh chun cuardach éifeachtach a dhéanamh ar ábhar, agus é a mheas agus a anailísiú.

2. Coincheapa a fhiosrú

Tar éis dó an taighde tosaigh a chur i gcrích, ba cheart go spreagfaí an scoláire le coincheapa ábhartha a bhaineann leis an téama a shainithint agus a fhiosrú. D'fhéadfadh go mbeadh ceangail ag na

coincheapa sin leis an réimse ar an iomlán, nó le gnéithe sonracha den téama. Is féidir leis an scoláire leas a bhaint as eolas atá aige cheana ach ba cheart dó tacú lena chuid oibre le taighde chun a eolas faoina choincheapa sainaitheanta a threisiú. Trí choincheapa atá ábhartha don réimse a fhiosrú, ba cheart go mbeadh an scoláire in ann tuiscint cheart ar an réimse a léiriú agus ba cheart dó machnamh a dhéanamh ar an bhfaisnéis rithábhachtach a bheidh de dhíth chun a chuid torthaí a chur in iúl go cruinn.

3. Cur i láthair grafach

Déanfaidh gach scoláire cur i láthair grafach ar an méid a d'fhoghlaim sé i ndiaidh an Measúnú Rangbhunaithe a dhéanamh. Ba cheart go gcuirfí a chuid oibre féin i láthair leis an bhfaisnéis d'fhonn tuiscint phearsanta a léiriú ar an eolas agus ar na hidéanna atá ábhartha do réimse an tionscadail. Ba cheart go spreagfaí an scoláire an fhaisnéis a shainaitheant lena gcuirtear a chuid oibre in iúl ar an mbealach is fearr agus an meán is oiriúnaí trína gcuirfear i láthair í a roghnú.

Fianaise ar fhoghlaim

Is féidir freagairt an scoláire dá Mheasúnú Rangbhunaithe a chur i dtoll a chéile i cibé leagan amach atá oiriúnach chun machnamh an scoláire a ghabháil. Mar shampla:

- I scríbhinn, amhail tuarascáil
- I bhfoirm dhigiteach, amhail blog, físeán nó cur i láthair le sleamhnáin
- I bhfoirm amhairc, amhail cur i láthair grafach nó taispeántas
- I bhfoirm fuaime, amhail podchraoladh nó guthú Nuair a dhéantar foirm fuaime a roghnú, beifear ag súil go mbeidh comhpháirt amhairc ag gabháil leis an taisceadh deiridh.

Ní liosta uileghabhálach é seo, níl ann ach samplaí den chaoi a bhféadfaí an Measúnú Rangbhunaithe a chur i láthair.

An leibhéal gnóthachtála a chinneadh

Na Gnéithe Cáilíochta

Is ann do cheithre tuairisceoir leibhéil gnóthachtála do gach Measúnú Rangbhunaithe: *Thar barr ar fad, Os cionn na n-ionchas, Ag teacht leis na hionchais, agus Níor chomhlíon na hionchais go fóill.* Meastar go dtagann an obair ar fad a chuirtear isteach le ceann de na ceithre tuairisceoir sin. Úsáideann an múinteoir na Gnéithe Cáilíochta, a leagtar amach sna treoirlínte seo, leis an leibhéal gnóthachtála a mheas i ngach Measúnú Rangbhunaithe.

Agus na Gnéithe Cáilíochta á n-úsáid ag an múinteoir le leibhéal gnóthachtála an scoláire a mheas sa Mheasúnú Rangbhunaithe, úsáideann sé breithiúnas ‘ar an iomlán’. Ba chóir don mhúinteoir na Gnéithe Cáilíochta a léamh (ag tosú le Níor chomhlíon na hionchais go fóill) go dtí go dtagann sé ar an tuairisceoir is fearr a dhéanann cur síos ar an saothar atá á mheas. Cé gur chóir a thabhairt faoi deara nach dtugann aon tuairisceoir gnóthachtáil gan locht le fios, ba chóir go mbeadh an fhianaise ar an obair nuair a bhronntar Thar barr ar fad an-ghar do na critéir uile don leibhéal sin sna Gnéithe Cáilíochta. Nuair nach bhfuil sé an-soiléir cén tuairisceoir cáilíochta ba chóir a úsáid, ní mór don mhúinteoir breithiúnas a dhéanamh de réir na fianaise ó obair an scoláire le teacht ar an tuairisceoir is fearr a oireann d’obair an scoláire ar an iomlán. Cuireann cur chuige ‘na rogha is oiriúnaí’ ar chumas an mhúinteora an tuairisceoir is fearr a dhéanann cur síos ‘ar an iomlán’ ar an saothar atá á mheas a roghnú.

Níor chóir don mhúinteoir talamh slán a dhéanamh de go mbeadh torthaí grúpa scoláirí ag teacht le haon phatrún dáileacháin ar leith, de bharr nach ndéantar an obair a mheas ach amháin trí thagairt do na Gnéithe Cáilíochta seachas don chaoi ar éirigh leis na scoláirí eile. Tacaíonn samplaí anótáilte de shaothar scoláirí a fhoilsítear ar <https://curriculumonline.ie/Junior-cycle/Junior-Cycle-Subjects/Graphics> le breithiúnais an mhúinteora faoi chaighdeán shaothar an scoláire, agus é d’aidhm leo comhthuiscint a bhaint amach ar chaighdeáin agus ar ionchais; tacaíonn na gnéithe cáilíochta sna

treoirínite leo freisin chomh maith le comhoibriú agus plé le comhghleacaithe i rith na gcruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair.

Na Gnéithe Cáilíochta: Scileanna cur i láthair grafacha	
<p>Thar barr ar fad</p> <p>Saothar ina léirítear na Gnéithe sin ar chaighdeán an-ard. Cé nach gá don obair a bheith gan locht ar fad, tá níos mó láidreachtaí ná lochtanna ag baint leis an saothar, agus níl i gceist leis na lochtanna ach lochtanna beaga. Is éasca don scoláire moltaí le haghaidh feabhsúcháin a chur i bhfeidhm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Léiríodh le modh an taighde a roghnaíodh comparáid idir raon foinsí a raibh táirgeadh anailíse cuimsithí agus mionsonraithe ar na sonraí/torthaí mar thoradh air. ▪ Taispeánadh tuiscint chuimsitheach sa fhreagairt ar raon coincheap a bhaineann leis an réimse. ▪ Tá cur i láthair na dtorthaí ar chaighdeán sármhaith; agus úsáid á baint as meán ard-éifeachtach lena raibh deis machnamh criticiúil a dhéanamh ar an bhfaisnéis lena gcuirtear an Measúnú Rangbhunaithe in iúl ar an mbealach is fearr.
<p>Os cionn na n-ionchas</p> <p>Saothar ina léirítear na Gnéithe sin go han-mhaith. Léiríonn an scoláire tuiscint shoiléir ar an gcaoi le gach réimse den tasc a chur i gcrích. D'fhéadfadh sé go dtabharfaí aiseolas gur gá tuilleadh airde a dhíriú ar ghné áirithe den saothar nó tuilleadh snasa a chur uirthi, ach tá sé ar ardchaighdeán ar an iomlán.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bhí modh an taighde a roghnaíodh éifeachtach don réimse agus gineadh leibhéal grinn anailíse leis/leo ar na sonraí/torthaí. ▪ Taispeánadh tuiscint ardleibhéil sa fhreagairt ar raon coincheap atá ábhartha don réimse. ▪ Cuirtear na torthaí i láthair ar chaighdeán an-ard, agus meán éifeachtach á úsáid, le machnamh cúramach ar an bhfaisnéis lena gcuirtear an Measúnú Rangbhunaithe in iúl go cruinn.
<p>Ag teacht leis na hionchais</p> <p>Saothar ina léirítear formhór na nGnéithe sin go maith. Léiríonn sé go raibh tuiscint mhaith ag an scoláire ar an tasc a bhí le déanamh agus tá sé saor ó aon locht suntasach. D'fhéadfadh sé go gcuirfeadh an t-aiseolas in iúl gur gá tuilleadh airde a dhíriú ar réimsí áirithe nó gur gá iad a cheartú, ach tá an obair idir iniúil agus chruinn den chuid is mó.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bhí modh an taighde a roghnaíodh iomchuí dá réimse foghlama agus gineadh anailís oiriúnach leis/leo. ▪ Taispeánadh roinnt tuisceana sa fhreagairt ar raon coincheap atá ábhartha don réimse. ▪ Cuirtear na torthaí i láthair go maith, agus meán iomchuí á úsáid, le machnamh cúramach ar an bhfaisnéis lena gcuirtear an Measúnú Rangbhunaithe in iúl ar an mbealach is fearr.
<p>Níor chomhlíon na hionchais go fóill</p> <p>Saothar nach gcomhlíonann riachtanais an Mheasúnaithe Rangbhunaithe ná na nGnéithe a bhaineann leis. B'fhéidir go ndearna an scoláire iarracht mhaith, ach níor thuig sé a raibh i gceist leis an tasc i ndáiríre nó tá sé curtha ó mhaith ag botúin nach beag. Tarraingeoidh an t-aiseolas aird ar na dearmaid bhunúsacha ar gá iad a chur ina gceart.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bhí modh an taighde a roghnaíodh don réimse neamhéifeachtach agus níl mórán téagair san anailís ar na sonraí/torthaí. ▪ Is beag tuiscint a taispeánadh, nó níor taispeánadh aon tuiscint, sa fhreagairt ar raon coincheap atá ábhartha don réimse. ▪ Cuirtear na torthaí i láthair i bhformáid neamhoiriúnach agus mar thoradh air sin cuirtear an Measúnú Rangbhunaithe in iúl go neamhéifeachtach.

Cuirfeadh na Gnéithe Cáilíochta seo i bhfeidhm ar shamplaí barántúla d'obair scoláirí. Ag eascairt ón bpróiseas seo:

- d'fhéadfaí leasuithe a dhéanamh ar na Gnéithe Cáilíochta
- foilseofar Gnéithe Cáilíochta leasaithe, mar is cuí, sna treoirínte measúnaithe
- foilseofar samplaí anótáilte d'obair scoláirí ar www.curriculumonline.ie

Na chéad chéimeanna eile

Cruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair

Gheobhaidh comhaltaí foirne comhthuisctint ar chaighdeáin na sraithe sóisearaí trí phlé gairmiúil a dhéanamh sna cruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, áit a dtabharfaidh na comhaltaí foirne a samplaí féin d’obair scoláirí isteach agus a gcuirfidh siad a mbreithiúnais i gcomparáid le breithiúnais comhghleacaithe eile, agus le samplaí anótáilte d’obair scoláirí arna gcur ar fáil ag CNCM. Le himeacht ama, is mar thoradh ar an bpróiseas sin a gheofar tuiscint níos fearr ar na caighdeáin agus a chinnteofar go ndéantar feidhmíocht scoláirí a mheas ar bhonn comhsheasmhach.

Baileofar/taifeadfar samplaí de **Scileanna cur i láthair grafacha123** de chuid na scoláirí i gcomhair plé ag na cruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair. Mar chuid den ullmhúchán don chruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, sainithneoidh gach múinteoir sampla amháin d’obair scoláire le haghaidh gach tuairisceora, nuair is féidir, agus beidh siad sin ar fáil lena bplé ag an gcruinniú. Féadfar aon fhearas taifeadta fuaime nó closamhairc atá ar fáil sa scoil, ar nós táibléid, fón póca, ríomhaire glúine nó físcemara, a úsáid chun na críche sin. Ba chóir fearas scoile seachas fearas pearsanta a úsáid. Ba chóir aird a thabhairt ar threoirlínte cosanta leanaí fad is atá an taifeadadh ar siúl agus go mbeadh sé ag teacht le beartas úsáide inghlactha agus cosanta sonraí na scoile. [Ní bhaineann sé seo ach leis na hábhair ina dtaifeadfar na scoláirí]

Is féidir teacht ar a thuilleadh sonraí faoin gcruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair a bhainistiú agus faoi pháirt a ghlacadh ann san Aguisín agus ar líne ar <https://www.ncca.ie/ga/an-tsraith-shóisearach/measúnú-agus-tuairisciú/cruinnithe-afmá>

Torthaí ó na Measúnuithe Rangbhunaithe a thaifeadadh agus a thuairisciú

Tar éis an Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair déanfaidh gach múinteoir athmhachnamh ar bhreithiúnas ar obair a scoláire bunaithe ar thorthaí an chruinnithe agus, nuair is gá, déanfaidh sé na hathruithe cuí chun an leibhéal gnóthachtála a bronnadh ar an saothar ar an gcéad dul síos a chur ina cheart. Úsáidtear na Tuairisceoirí a bhronntar chun dul chun cinn agus gnóthachtáil a thuairisciú do thuismitheoirí agus don scoláire mar chuid de nósanna imeachta leanúnacha tuairiscithe na scoile agus trí Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí.

Sa chás nach gcuireann scoláire aon obair isteach dá Mheasúnú Rangbhunaithe, ní féidir tuairisceoir a bhronnadh, toisc nach féidir obair a phlé i gcomparáid leis na Gnéithe Cáilíochta. Sa chás sin, ba chóir ‘Neamhthuairiscithe’ a roghnú nuair atá torthaí á gcur isteach i bPróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí. Tá tuilleadh eolais faoi thuairisceoirí an Mheasúnaithe Rangbhunaithe a thuairisciú do Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí ar fáil ón Roinn Oideachais agus Scileanna ar: <https://www.education.ie/ga/Scoileanna-Coláistí/Seirbhísí/Tuairisceáin/An-Tionscadal-Bunachar-Sonraí-ar-Líne-d’Iar-Bhunscoileanna-P-POD-/P-POD.html>

Aiseolas a úsáid

Céim ríthábhachtach is ea aiseolas éifeachtach a chur ar fáil ar **Scileanna cur i láthair grafacha123** le tacú leis an bhfoghlaim. Cuirfear an scoláire ar an eolas faoin Tuairisceoir a bronnadh air díreach tar éis torthaí an chruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair a phróséáil. Bíodh sin mar atá, bíonn níos mó i gceist leis an aiseolas ná an Tuairisceoir a bronnadh ar an scoláire a chur in iúl dó. Féadtar aiseolas ar láidreachtaí obair an scoláire, agus ar réimsí ar gá iad a fheabhsú, a úsáid le tacú leis an bhfoghlaim amach anseo. Tá tuilleadh eolais faoi aiseolas a úsáid le fáil ag <https://www.ncca.ie/ga/an-tsraith-shóisearach/measúnú-agus-tuairisciú/díriú-ar-an-bhfoghlaim>.

Toradh a cheistiú

Is í an scoil a dhéanfaidh plé le ceisteanna i ndáil leis na Tuairisceoirí a bhronntar ar Mheasúnuithe Rangbhunaithe, nuair a thagann a leithéid chun cinn.

Tionscadal Choimisiún na Scrúduithe Stáit

Eiseoidh Coimisiún na Scrúduithe Stáit na treoracha ar fad do thionscadal Choimisiún na Scrúduithe Stáit. Beidh na treoracha sin ar fáil don scoláire sa tríú bliain den tSraith Shóisearach.

Aguisín A: Teimpléad taighde an scoláire.

Teideal an Mheasúnaithe Rangbhunaithe:	
Teideal do thionscadail	
Ainm an scoláire:	
An modh taighde:	Taighde príomhúil ☐
	Taighde tánaisteach ☐
Tabhair breac-chuntas gairid ar chuspóir an taighde	
An modh taighde: Mínigh go hachomair cén fáth ar roghnaigh tú do mhodh taighde	
Foinsí: Liostaigh d'fhoinse/d'fhoinsí faisnéise	
Achoimre: Tabhair achoimre ghearr ar an méid a fuair tú amach mar thoradh ar do chuid taighde	
Measúnú ar na torthaí: Smaoinigh go criticiúil ar na ceistanna seo a leanas agus scríobh freagra gearr	
(a) An raibh do chuid torthaí mar a bhíodhas ag súil leo a bheith? Cén fáth?	
(b) An bhfuil foinse do thaighde iontaofa? Cén fáth?	

(c) An bhfuil an fhaisnéis leataobhach nó claonta? Cén fáth?

Táta! Bunaithe ar do chuid torthaí, cad iad do phríomhbhreathuithe

Aguisín B: Tacaíocht do bhreithiúnas an mhúinteora: Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair

Cuireann cruinnithe don Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair ar chumas múinteoirí comhleanúnachas a bhaint amach ar bhonn comhoibríoch ina mbreithiúnais ar obair an scoláire i gcoinne Gnéithe Cáilíochta coiteanna, a leagtar síos go seachtrach. Forbrófar tuiscint níos mó ar chaighdeán agus ar ionchais de réir a chéile de réir mar a thiocfaidh múinteoirí le chéile i bplé gairmiúil chun machnamh a dhéanamh ar cháilíocht obair a gcuid scoláirí féin, agus treoir acu ó shonraíocht ábhair, treoirlínte measúnaithe agus ábhar tacaíochta eile lena n-áirítear samplaí anótáilte d'obair scoláirí arna soláthar ag CNCM.

Forléargas

Tá an próiseas athbhreithnithe dírithe ar mhúinteoirí ag plé obair na scoláirí ag cruinnithe struchtúrtha. Beidh ról tábhachtach aige ag cuidiú le múinteoirí tuiscint a fhorbairt ar chaighdeán agus ar ionchais trí chur ar a gcumas machnamh a dhéanamh ar an bhfianaise d'obair na scoláirí agus chun na straitéisí foghlama agus teagaisc a thacaíonn leis an obair sin a chomhroinnt.

Is iad cuspóirí an phróisis athbhreithnithe an méid seo a leanas a bhaint amach:

- comhsheasmhacht níos fearr i mbreithiúnas múinteoirí
- aiseolas níos fearr do scoláirí
- ailíniú níos fearr idir breithiúnais agus caighdeán a bhfuiltear ag súil leo

agus a dheimhniú do thuismitheoirí agus do dhaoine eile go bhfuil na scoláirí ag fáil aitheantais iomchuí dá gcuid éachtaí ar aon dul le caighdeán agus le hionchais.

Beidh soláthar i bhféilire na scoile don tréimhse a thógfaidh cruinnithe athbhreithnithe ón 22 uair an chloig de thréimhse ghairmiúil a leithroinnfear ar gach múinteoir lánaimseartha gach bliain. Dáilfidh

bainistíocht na scoile dhá uair an chloig eile ar mhúinteoir amháin i ngach ábhar chun gach cruinniú athbhreithnithe a ullmhú agus a chomhordú. Beidh gach múinteoir ábhartha i mbun an róil sin ar a sheal.

Beidh gach cruinniú:

- ag baint go sonrach le hábhar amháin
- thart ar dhá an chloig ar fad
- ar bun chomh gar agus is féidir do chur i gcrích an Mheasúnaithe Rangbhunaithe
- ag plé le hathbhreithniú ar obair scoláirí a bhaineann le Measúnú Rangbhunaithe sonracha.

Nuair atá múinteoir aonair ábhair i scoil, is féidir an múinteoir a éascú le páirt a ghlacadh i gcruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair le scoil eile. I gcás Gaelscoile, is féidir leis an múinteoir aonair ábhair páirt a ghlacadh i gcruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair le Gaelscoil eile.

Treoir an Éascaitheora

Tabharfaidh na múinteoirí faoi ról an éascaitheora i rith cruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair ar a seal. Tabharfaidh an t-éascaitheoir eiseamláirí de cheistiú éifeachtach i rith an chuir agus cúitimh ar shamplaí d'obair scoláirí a dhíríonn ar chomh maith agus a dtagann obair na scoláirí leis na Gnéithe Cáilíochta. I rith na gcruinnithe athbhreithnithe, nuair nach bhfuil sé an-soiléir cén tuairisceoir ba chóir a chur i bhfeidhm, ba chóir don ghrúpa fianaise a lorg in obair an scoláire a thagann leis na Gnéithe Cáilíochta ar fad, nó iad ar fad beagnach, a bhaineann le tuairisceoir ar leith. Cuireann cur chuige 'na rogha is oiriúnaí' ar chumas na múinteoirí sa chruinniú athbhreithnithe an tuairisceoir is fearr a thagann 'ar an iomlán' leis an obair atá á mheasúnú a roghnú. Cuirfidh an t-éascaitheoir tuarascáil ghairid (léigh Aguisín B) ar an gcruinniú athbhreithnithe faoi bhráid phríomhoide na scoile.

Níor chóir don mhúinteoir talamh slán a dhéanamh de go mbeadh torthaí grúpa scoláirí ag teacht le haon phlean dáileacháin ar leith, de bharr nach ndéantar an obair a mheas ach amháin trí thagairt do na Gnéithe Cáilíochta seachas don chaoi ar éirigh leis na scoláirí eile.

Roimh an gcruinniú

Ar an gcéad dul síos, d'fhéadfadh sé cabhrú leis na múinteoirí dá n-athbhreithneoidís cuid de na samplaí anótáilte ábhartha ó CNCM sula gcinneann siad aon rud faoi obair a scoláirí féin.

A luaithe is a bhíonn a Mheasúnú Rangbhunaithe curtha i gcrích ag scoláire, déanfaidh an múinteoir réamh-mheasúnú ar obair an scoláire bunaithe ar na Gnéithe Cáilíochta. Féadfar na réamh-mheasúnuithe sin a mhodhnú i bhfianaise an phlé a tharlaíonn ag an gcruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair.

Breacfaidh an múinteoir nóta den tuairisceoir a bhronntar ar gach scoláire agus aon phointe eile a dteastódh uaidh a úsáid mar thagairt i rith an chruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair nó ina dhiaidh. Is d'úsáid phearsanta an mhúinteora an nóta sin.

Mar chuid den ullmhúchán don chruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, sainaitheoidh gach múinteoir sampla amháin d'obair scoláire le haghaidh gach tuairisceora, nuair is féidir, agus beidh siad sin ar fáil lena bplé ag an gcruinniú.

I rith an chruinnithe

Stiúrann an t-éascaitheoir an cruinniú agus coinníonn sé taifead ar na cinntí a rinneadh i dteimpléad, a úsáidtear chun tuarascáil an chruinnithe a chur i dtoll a chéile (léigh Aguisín B). Moltar go gcloífeadh an cruinniú leis an sceideal ginearálta seo:

- Míníonn an t-éascaitheoir gurb é cuspóir an chruinnithe tacú le comhsheasmhacht i mbreithiúnas faoi obair na scoláirí agus tuiscint choiteann a fhorbairt faoi chaighdeán foghlama na scoláirí. Ba chóir aird a tharraingt freisin ar luach an chruinnithe chun aiseolas a thabhairt do scoláire faoin gcaoi a bhféadfadh sé a chuid oibre a fheabhsú.
- Iarrann an t-éascaitheoir ar chomhalta foirne amháin sampla oibre a chur i láthair a mheasúnaigh sé mar *Níor chomhlíon na hionchais go fóill*.
- I ndiaidh réamhrá gairid an mhúinteora, stiúrann an t-éascaitheoir plé ginearálta ar a mhéad a dtagann obair an scoláire leis na Gnéithe Cáilíochta ábhartha. Má dheimhníonn an cruinniú an breithiúnas, breacann an t-éascaitheoir é sin i dtaifead an chruinnithe.
- Má tá easaontas ann, ba chóir don éascaitheoir tagairt a dhéanamh do na samplaí anótáilte ábhartha d'obair scoláirí a chuir CNCM ar fáil agus, más cuí, cúpla sampla d'obair scoláirí a mheasúnaigh múinteoirí eile sa ghrúpa agus ar bhronn siad an tuairisceoir sin air.

- Ba chóir don éascaitheoir iarracht a dhéanamh comhaontú a bhunú i rith an phlé ar shamplaí ach ba chóir díriú ar eolas agus scileanna gairmiúla na múinteoirí a fhorbairt seachas ar chomhaontú gach múinteora a fháil ar na Gnéithe Cáilíochta ar fad i ngach sampla.
- Ba chóir díriú i gcónaí i rith na gcrúinnithe athbhreithnithe nuair atá breithiúnais á ndearbhú ar chur chuige ‘na rogha is oiriúnaí’ a chuireann ar chumas na múinteoirí an tuairisceoir is fearr a oireann ‘ar an iomlán’ don obair atá á mheas a roghnú.
- Cé gur chóir am réasúnta a chur ar fáil don chur agus cúiteamh, ba chóir don éascaitheoir a bhreithiúnas gairmiúil a úsáid chun a chinneadh cén uair is cuí dul ar aghaidh go dtí an chéad sampla eile.
- Más féidir, ba chóir dhá shampla ar a laghad a phlé le haghaidh gach tuairisceora agus ba chóir don éascaitheoir a chinntiú go bpléitear sampla amháin ar a laghad ó gach múinteoir i rith an chruinnithe.
- Tugtar faoin bpróiseas céanna arís chun samplaí a measúnaíodh mar *Ag teacht leis na hionchais, Os cionn na n-ionchas agus Thar barr ar fad* a phlé agus a roinnt sa ghrúpa. Ag deireadh an chruinnithe, tugann an t-éascaitheoir achoimre ghairid ar phríomhphointí an chuir agus cúitimh.
- Tá sé tábhachtach go dtugann gach múinteoir aird ar impleachtaí na gcinntí a dhéantar sa chruinniú don chuid eile d’obair na scoláirí a mheasúnaigh siad cheana féin, go háirithe i gcás tuairisceoirí nár tháinig a mbreithiúnas le tuairimí thromlach na múinteoirí sa chruinniú.

I ndiaidh an chruinnithe

I ndiaidh an chruinnithe, déanfaidh gach múinteoir machnamh ar an measúnú ar obair a scoláirí bunaithe ar thorthaí an chruinnithe agus, nuair is gá, déanfaidh sé na hathruithe cuí ar na measúnuithe sealadacha. I ndiaidh an chruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, cuireann an t-éascaitheoir a thuarascáil ón gcrúinniú faoi bhráid phríomhoide na scoile. Díritear sa tuarascáil ar thorthaí an chuir agus cúitimh ar obair na scoláirí sa chruinniú.

Féadfaidh an t-éascaitheoir iarraidh ar na múinteoir, más maith leis, roinnt d’obair a scoláirí a chur leis an taise samplaí:

- chun tacú le hionduchtúcháin múinteoirí nua
- chun tacú le cruinnithe Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair amach anseo

- chun úsáid le scoláirí agus tuismitheoirí chun an caighdeán oibre a baineadh amach a léiriú.

Aguisín C: Cruinniú Athbhreithnithe ar

Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair:

Tuarascáil an Éascaitheora

Ábhar:	Dáta/am:
Daoine i láthair	
Na príomhchinntí a rinneadh	
Pointí le tabhairt faoi deara i gcruinnithe athbhreithnithe amach anseo	
Aon cheo eile?	

Éascaitheoir

Dáta